

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA RAQAMLI BOSHQARUV
FAOLIYATINING DOLZARBLIGI**

Karimova Mahbuba Muzaffarovna

Toshkent shahar Puchon universiteti magistranti

Ilmiy rahbari: A'zamova Malohat Nadjimovna

*(Dotsent, Pedagogika fanlari
bo'yicha falsafa doktori (PhD).)*

Annotatsiya: Hozirgi globallashuv davrida ta'lim tizimida raqamli texnologiyalar jadal sur'atlar bilan joriy etilmoqda. Bu jarayon maktabgacha ta'lim tashkilotlarining ham barcha faoliyat sohalariga o'z ta'sirini ko'rsatmoqda. Raqamli boshqaruv faoliyatining dolzarbligi, avvalo, ta'lim jarayonining zamonaviy talab va ehtiyojlari bilan bevosita bog'liq. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida menejment, pedagogik jarayonni samarali tashkil etish, ma'muriy boshqaruv, kadrlar va o'quvchilar harakati, ota-onalar bilan aloqa, ma'lumotlar bazasini yuritish kabi ko'plab muhim yo'nalishlarda raqamli boshqaruvning ahamiyati kundan-kunga ortib bormoqda.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, raqamli boshqaruv, axborot texnologiyalari, innovatsiya, ta'lim menejmenti, monitoring, shaffoflik, samaradorlik.

Аннотация: В современную эпоху глобализации цифровые технологии стремительно внедряются в систему образования. Этот процесс затрагивает все сферы деятельности организаций дошкольного образования. Актуальность цифрового управления напрямую связана, прежде всего, с современными требованиями и потребностями образовательного процесса. Значение цифрового управления во многих важных областях, таких как управление в дошкольных образовательных учреждениях, эффективная организация педагогического процесса, административное управление, перемещение персонала и учащихся, общение с родителями и ведение баз данных, возрастает с каждым днем.

Ключевые слова: дошкольное образование, цифровое управление, информационные технологии, инновации, управление образованием, мониторинг, прозрачность, эффективность.

Abstract: In the current era of globalization, digital technologies are being rapidly introduced into the education system. This process is also affecting all areas of activity of preschool educational organizations. The relevance of digital management activities is directly related, first of all, to the modern demands and needs of the educational process. The importance of digital management in many important areas such as management in preschool educational institutions, effective organization of the

pedagogical process, administrative management, personnel and student movement, communication with parents, and database maintenance is increasing day by day.

Keywords: preschool education, digital management, information technologies, innovation, educational management, monitoring, transparency, efficiency.

Kirish

Raqamli texnologiyalar yordamida boshqaruvning tezkorligi va aniqligi yanada oshadi. Ma'lumotlar elektron shaklda saqlanib, ular bilan ishlash osonlashadi, jumladan, guruhlarini shakllantirish, pedagoglarning faoliyati va o'quvchilarning natijalarini tahlil qilish, hisobotlarni tuzish, monitoring va nazoratni amalga oshirishda ham samaradorlik kuchayadi. Raqamli boshqaruv jarayoni kadrlarni boshqarishda ochiqlik va adolatli yondashuvni mustahkamlaydi. Ochiq va shaffof boshqaruv maktabgacha ta'lim tashkilotining ishonchli faoliyat yuritishini kafolatlaydi. Zamonaviy ta'lim menejmenti bosqichma-bosqich raqamli boshqaruv tamoyillariga asoslanib borilmoqda. An'anaviy boshqaruv shakllariga qaraganda, raqamli boshqaruv texnologiyalari aniq, oson, sifatli va sodda bo'lib, zamon bilan hamnafas natijalar beradi. Bunda axborot texnologiyalari, boshqaruv dasturlari, elektron hujjat aylanishi hamda onlayn platformalardan keng foydalaniladi. Raqamli boshqaruvning asosiy ustunligi unda informatsion texnologiyalardan unumli va to'g'ri foydalanish, inson omilining xatoliklarini kamaytirish imkoniyatlaridir.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Maktabgacha ta'lim sohasida raqamli boshqaruv faoliyatiga bosqichma-bosqich o'tish modernizatsiya va islohotlarning muhim qismiga aylangan. Hozirgi kunda davlat siyosatining eng muhim yo'nalishlaridan biri sifatida ta'lim tizimini raqamlashtirish belgilab qo'yilgan. Qabul qilinayotgan qarorlar, dasturlar va strategik hujjatlarning barcha bandlarida aynan raqamli texnologiyalarni keng joriy etishdan asosiy maqsad — ochiqlik, samaradorlik va sifatli ta'limni yaratishdan iborat. Elektron platformalar orqali tashkilotning barcha faoliyat turlari yagona axborot tizimida amalga oshiriladi. Bolalar qabulidan to tarbiyaviy-tashkiliy ishlarni, hisobotlar va statistikalarini yuritishgacha bo'lgan barcha sohalarda raqamli boshqaruv faoliyati sababli ko'plab resurslar va vaqt tejab qolinadi. Barcha filial va guruhlardagi ma'lumotlar markazlashgan holda boshqariladi. Natijada, har bir rahbar yoki xodim o'z faoliyatini zamonaviy axborot almashinuviga asoslangan tartibda amalga oshiradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida raqamli boshqaruvga o'tish ilmiy-tadqiqot ishlarida ham dolzarb mavzulardan biridir [1].

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, axborot-ma'lumotlar bilan ishlash, tezkor rahbarlik qilish, muammolarni aniqlash va hal etishda boshqaruvning raqamli shakli an'anaviy usullardan ko'ra samaraliroq va arzonroq bo'lib chiqmoqda. Elektron boshqaruv tizimi yordamida barcha hujjatlar, buyruq va qarorlar, pedagogik monitoring natijalari

yagona axborot bazasida to‘planadi. Bu esa tashkilot faoliyatini tahlil qilish va yanada yuqori natijalarga erishish uchun keng imkoniyatlar eshigini ochadi. Pedagogik jarayonni boshqarishda axborot-kommunikatsion texnologiyalarning o‘rni ham alohida ahamiyatga ega. O‘qituvchilar faoliyati, ularning kasbiy rivojlanishi, malakasini oshirish, darsliklar va yordamchi materiallarning tayyorlanishi, bolalarning qobiliyatini aniqlash va tarbiyalash uchun mo‘ljallangan loyihalarni samarali rejalashtirish raqamli boshqaruv vositalari yordamida oson va aniq amalga oshiriladi.

Muhokama va natijalar

Ish jarayonlari, tashkilot ichida resurslarni taqsimlash, moddiy-texnik bazani rivojlantirish, infratuzilmani modernizatsiya qilish, davriy hisobotlar, moliyaviy faoliyat va boshqa ko‘plab boshqaruv vazifalarini ham zamonaviy axborot texnologiyalarisiz tasavvur qilib bo‘lmaydi. Hozirda aksariyat maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida elektron hujjat aylanish tizimi joriy etilgan bo‘lib, bu tizimlar har bir pedagog va rahbar xodimning ish faoliyatini tahlil qilish, ularning mehnat samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Ota-onalar bilan samarali hamkorlikni yo‘lga qo‘yishda ham raqamli texnologiyalardan foydalanish keng imkoniyat ochadi. Ayni damda ko‘plab tashkilotlarda maxsus onlayn platformalar yaratilib, bog‘cha va ota-ona o‘rtasidagi axborot almashinuvi avtomatlashtirilgan. Natijada, bolalarning rivojlanishi, tarbiyaviy jarayon va boshqa zarur ma‘lumotlar tez, aniq va xavfsiz almashiladi. Bolaning individual rivojlanishi ustidan monitoring yuritish, tarbiyalanuvchining sog‘ligi va boshqa holatlar har doim ochiq va kuzatiladigan bo‘lib bormoqda [3].

Raqamli boshqaruv faoliyati faoliyat sohalarining muvofiqlashtirilgan holda yuritish, xodimlar o‘rtasida mas‘uliyat taqsimlash, ijro intizomini oshirish, yutuqlar va kamchiliklarni bevosita kuzatib borish imkoniyatini yaratadi. Shuningdek, tashkilot rahbariyati har qanday o‘zgarishni zudlik bilan aniqlash, zamonaviy boshqaruv qarorlarini tezda qabul qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida raqamli boshqaruvga o‘tish jarayonlarida rivojlangan davlatlarning ilg‘or tajribalari ham o‘rganilmoqda va mahalliy sharoitda joriy qilinmoqda. Bu esa zamonaviy ta‘lim jarayonining talablariga javob beruvchi, xalqaro standartlarga mos boshqaruv tizimining shakllanishiga zamin yaratadi. Respublika bo‘yicha maktabgacha ta‘lim tashkilotlarini raqamlashtirish bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda va bu borada ijobiy natijalarga erishilmoqda [4].

Hozirgi paytda raqamli boshqaruv faoliyati, xususan, ta‘limda islohotlarning asosiy omiliga aylanmoqda. Aynan shu sababli bosqichma-bosqich barcha tashkilotlar, jumladan, maktabgacha ta‘lim tashkilotlari ham to‘liq raqamli boshqaruv tizimiga o‘tishga intilmoqda. Bu uzoq muddatli rivojlanish strategiyasining ajralmas qismi bo‘lib, natijada ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot, davlat boshqaruvining sifatini oshirish, shuningdek, fuqarolarning davlat boshqaruvi jarayonida ishtirokini kuchaytiradi.

Sifatli va zamonaviy ta'lim boshqaruviga o'tish uchun raqamli boshqaruv tizimlari o'zining qulayligi, informatsion texnologiyalar asosida erishilgan samaradorligi bilan ajralib turadi. Yangi texnologiyalar kundalik ishlarni oddiylashtiradi, ortiqcha qog'ozbozlik, vaqt, moliyaviy va inson resurslari sarfini kamaytiradi. Ochiqlik va shaffoflik prinsipiga asoslangan raqamli boshqaruv tizimi pedagogika jarayonida korrupsion omillarni kamaytirishga xizmat qilib, har bir jarayon monitoringi amalga oshiriladi. Ta'lim natijalarini tahlil qilish, statistika, hisobot, ko'rsatkichlarni chiqarish, pedagogik eksperiment va loyihalarda raqamli texnologiyalardan unumli foydalanish samaradorlik va sifat darajasini ancha oshiradi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanish sur'atlari, individual qobiliyatlarini aniqlash, tarbiya va o'qitish jarayonini doimiy ravishda monitoringdan o'tkazish imkoniyati yaratiladi. Dunyo tajribasi shundan dalolat beradi-ki, maktabgacha ta'limda raqamli boshqaruv tizimi faoliyatni rivojlantirish, tizimda yangiliklar kiritish, zamonaviy metodikalarni joriy qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ona tilida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali bilim olish, informatsion resurslardan samarali foydalanish va o'z lavozim majburiyatlarini to'g'ri bajara olish kompetensiyasi har bir maktabgacha ta'lim xodimi uchun zarur. Shu bilan birga, raqamli boshqaruv faoliyati innovatsion yondashuvni talab qiladi, unda yangilikka ochiqlik, o'zgarishlarga moslashuvchanlik, hamjihatlik va ishlanma natijalariga jiddiy yondashuv talab etiladi [5].

Ta'lim tashkilotlarining samarador faoliyat yuritishi, uchrashiladigan muammolarni o'z vaqtida aniqlash, tashkilot va xodimlar faoliyatida intizomning oshishida raqamli boshqaruv faoliyatini joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Ish jarayonida unga rioya qilish sababli har bir unga ishtirokchi yondashuvi, javobgarlik tizimini o'rgatadi, samarali natijalarga asos bo'ladi. Innovatsion taraqqiyot, zamonaviy raqamlashtirilgan boshqaruv metodlarining amaliyotga tatbiq qilinishi maktabgacha ta'lim tashkilotining obro'-e'tiborini oshiradi. Kutilayotgan natijalardan biri sifatida ilmiy-pedagogik muhitda global raqamli uyg'unlik yuzaga kelmoqda. Pedagoglar va rahbarlarning kasbiy mahorati, tezkor axborot almashuvi, tizimlashtirilgan tahliliy faoliyat, tashkilotni xalqaro darajaga olib chiqish uchun asosiy poydevor yaratiladi. Raqamli boshqaruv faoliyati taraqqiyot omili sifatida ta'lim jarayonida malakali rahbar va pedagoglarni tayyorlash, zamonaviy boshqaruv usullarini to'g'ri qo'llash, texnologiyalar bilan ishlashga ahamiyat berishini talab qiladi. Tashkilotning har bir bosqichida raqamli boshqaruvdan samarali foydalanish tufayli yaratiladigan natijalarda modomiki xalqaro va mahalliy me'yorlar asosida ish olib borilishi, sifat monitoringi yuritilishi va tizimda ochiqlik ta'minlanishi zarur. Raqamli boshqaruvni bosqichma-bosqich joriy qilish maktabgacha ta'lim tashkilotlarining raqobatbardoshligini oshiradi. Bulardan tashqari, pedagog xodimlar va rahbarlarda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ko'nikmasi shakllanadi. Bolalarning har tomonlama rivojlanishi, ota-onalar bilan aloqalarning yaxshilanishi, tashkilot imijining yuksalishi,

intizom va samimiyat muhitining kuchayishi ushbu jarayon natijasida yuzaga keladi. Raqamli boshqaruv faoliyatining maqsad va vazifalari to‘liq amalga oshirilgan maktabgacha ta’lim tashkilotida samarali pedagogik va boshqaruv muhit vujudga keladi. Yangicha yondashuv kuchli, malakali va mas’uliyatli pedagogik jamoa shakllanishiga xizmat qiladi. Har bir tashkilot faoliyati indikatorlarga asoslangan holda raqamli monitoring tizimi orqali kuzatilib boriladi. Innovatsion texnologiyalar yordami bilan yetakchi tashkilotlarda ilg‘or tajribalar almashilishi, respublika bo‘ylab mashhur onlayn platformalar yordamida yagona boshqaruv tarmog‘i vujudga kelmoqda. Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida raqamli boshqaruv faoliyati zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Tashkilotda noaniqlik va xatoliklar ehtimoli minimallashtiriladi, axborotlar ishonchliligi, tezkorligi, shaffofligi va zamonaviy axborotlarni boshqarishda yuqori natijalarga erishiladi. Jahon va mahalliy tajriba shuni ko‘rsatmoqdaki, raqamli boshqaruv faoliyatini samarali joriy qilish natijasida maktabgacha ta’lim sifati, uning monitoringi va boshqaruvi butunlay yangi bosqichga ko‘tarilmoqda.

Xulosa

Jamiyat taraqqiyotining asosiy ustunlari sifatida zamonaviy ta’lim jarayonining va boshqaruv faoliyatining raqamlashtirilishi kundalik ishda eng muhim bosqichlardan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. O‘ziga xos zamonaviy tamoyillarga asoslangan raqamli boshqaruv faoliyati tashkilotlarda tub ijobiy o‘zgarishlarni yuzaga keltiradi. Bunda pedagogik salohiyat kuchayadi, har bir xodim va yetakchi samaradorligini ko‘rsatadi, umumiy natijalar sifat jihatdan yuqori pog‘onaga ko‘tariladi. Maktabgacha ta’lim tashkilotlarining raqamli boshqaruv faoliyati dolzarbligi kelajakda ham o‘z ahamiyatini yo‘qotmaydi va har tomonlama yangi bosqichlarga ko‘tarilishida poydevor bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 6-apreldagi “Raqamli O‘zbekiston — 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi qarori.
3. M. Pardaev, Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida menejment va liderlik. – Samarqand, 2021.
4. A. Xakimov, Zamonaviy axborot texnologiyalari va ta’lim boshqaruvi. – Toshkent, 2022.
5. “Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida raqamli transformatsiya”, Respublika ilmiy-amaliy markazi, Toshkent, 2023.